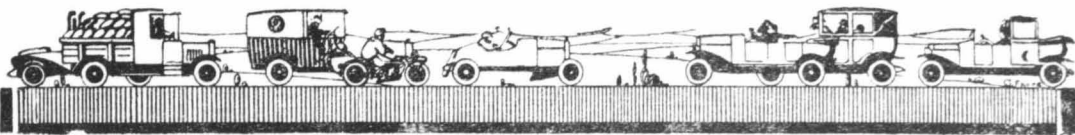


ΡΩΣΣΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ΑΝΤ. ΤΣΕΧΩΦ



ΠΩΣ ΠΕΘΑΝΕ Ο ΤΣΕΡΝΙΑΚΩΦ

Εκείνο τὸ βράδυ στὸ θέατρο, ὁ δημόσιος ὑπάλληλος Ἰβάν Τσερνιακῶφ, καθισμένος στὴ δεύτερη σειρὰ τῶν καθισμάτων, μπρῶς στὴν ὀρχήστρα, παρακολουθοῦσε μὲ τὰ ματογυάλια του τὸ παίξιμο τῶν Ἐκδομένων τῆς Κορνέβιλλης. Βρισκόταν ἀπὸ ζενὴ τῆς μακαριότητος, δταν ἔξαφνα...

Στὰ διηγητάκια συναντᾶται κανεὶς συχνὰ τὴ λέξι «ἔξαφνα». Οἱ συγγραφεῖς ἔχουν δικαίω τὴν χρησιμοποίησίν, γιατί ἡ ζωὴ εἶνε γεμάτη ἀπὸ ἀπροσδόκητα... Ἀλλ' ἂς συνεχίσωμεν: «Ἐξαφνα λοιπὸν ἡ φροσιγνομία τοῦ Τσερνιακῶφ πήρε μιὰ κομικὴ ἔκφραση, τὰ μάτια του πετάχτηκαν ἔξω, ἡ ἀνάσφιξη του κόπρηκε... Ἐβγάλε τὰ γυνάλια του, ἔσπρηκε καί... ἀτσού!... φταρνίστηκε!

Σὲ κανέναν δὲν ἀπαγορεύεται, σὲ ἀποδοκιμάζετε μέρος κ' ἂν βροσκαται, νὰ φταρνίζετα. Οἱ μουζίκιοι, οἱ ἀπίστομοι καί, ζημιὰ φορὰ ἀκόμη, αὐτοὶ οἱ ἄποργοι, φταρνίζοντα... Ὅλος ὁ κόσμος φταρνίζετα... Ὁ Τσερνιακῶφ, χωρὶς ἐλάχιστα νὰ ταραχθῆ, σκουπίστηκε μὲ τὸ ματιηλάκι του καί, σὺν ἀνθρώπος εὐγενῆς, κίτταξε γύρω του γιὰ νὰ δῆ, ἂν μὲ τὸ φταρνισμὸν του εἶχε ἀνοησιχθεῖ κανένα.

Μὰ ἀμέσως τὰ ἔχσπε.

Εἶδε ἕνα ἠλικιωμένο κύριο, καθισμένο μπρῶστα του στὴν πρώτη σειρὰ, ὁ ὁποῖος μοιρομύριζε, σκουπιζόντας προσεχτικὰ μὲ τὸ γάντι του τὸ γυαλάκι του κεφαλῆς καί τὸ λαμπὸν του. Στὸ πρόσωπο τοῦ ἠλικιωμένου αὐτοῦ κυρίου ὁ Τσερνιακῶφ ἀναγνώρισε τὸ γενικὸ διεθυντὴ τῶν κρατικῶν σιδηροδρόμων τῆς περιφέρειας, ὁ ὁποῖος εἶχε βαθμὴ στρατηγῶ.

— Τὸν ἐπιτοίλισα! σκέφτηκε ὁ Τσερνιακῶφ. Δὲν εἶνε βέβαια προσιτάμενός μου... Αὐτὸς ἀνίηκε σὲ ἄλλη ἰσπρῆσι, ἀλλὰ πάντως τὸ πρόημα εἶνε στενὸ χωρο... Πρέπει νὰ τοῦ ζητήσω συγγνώμη...

Ὁ Τσερνιακῶφ ἔβηξε μὲ κάποιον διαταγμὸ, ἔσπρηκε λίγο ἔμπρῶς καί ψυφίσε σ' αὐτὸ τὸν στρατηγῶ:

— Συγγνώμη, ἐξοχώτατε, ποὺ σὰς ἔλερωσα χωρὶς νὰ θέλω...

— Μπᾶ... τίποτε... τίποτε... τοῦ ἀπάντησε ἐκείνιος.

— Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ! συνέχισε ὁ Τσερνιακῶφ. Συγχωρήστε με!... Δὲν... τὸ ἔκανα ἐπιτήδες.

— Σὰς παρακάλεῶ, ἀφήστε με ν' ἀκούσω τὴ μουσικὴ, τοῦ εἶπε ἀντὶ ἀπάντησεως αὐτὴ τὴ φορὰ.

Ὁ Τσερνιακῶφ ταραχθῆκε, κοκκίνησε, χαμογέλασε ἠλιθίως καί ἄρχισε νὰ παρακολουθεῖ πάλι τὸ ἔργον. Μὰ τώρα, κίτταζόντας στὴ σσηνή, δὲν εἶχε τὴ μακαριότητά τοῦ ἐννοοῦσε προηγουμένως. Μὰ ἀνησυχία τὸν ἐβασάνισε. Κατὰ τὸ διάλειμμα πλῆσιος τοῦ στρατηγῶ, κίτταξε ὀλόγυρά του καί κατανόησε τὴ θέλησά του, ἐτραβίσε:

— Σὰς ἔλερωσα, ἐξοχώτατε... Συγχωρήστε με!... Δὲν τὸ ἔκανα ἐπὶ...

— Ἄ, μὰ πάρε ἐπὶ τέλος! τὸν διέκοψε ὁ στρατηγῶς. Τὸ εἶχε ἔξωρασι καὶ σὺ μὸν ἐπαναλαμβάνεις ὀλοένα τὸ ἴδιον πράγμα...

ἘΑφοῦ τὸ ἔχει ἔξωρασι, γιατί ἔχει τόση κακία στὰ μάτια του, σκεφθῆκε ὁ Τσερνιακῶφ κίτταζόντας τὸν στρατηγῶ μὲ ἔπισησά στὰ μάτια. Πρέπει νὰ τοῦ ἐξηγήσω διὰ δὲν τὸ ἤθελα... ὅτι τὸ φταρνισμὸν...

κ' ἔπεισαν στὸν ποταμὸν Ἐρκυνα...

Ἀπὸ τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἔγιναν φανερά δυο πράγματα: Πρῶτον ὅτι τὸ κομικὸ τοῦ Πέτρον ὀπτε τὸ γῶμα τῆς πατριδος του ἤθελε νὰ τὸ δεχθῆ καί νὰ τὸ καταλάσῃ καί δεύτερον διὰ μιὰ ἀπὸ τῆς πηγῆς τοῦ ποταμοῦ Ἐρκυνα τρέφεται ἀπὸ τὰ νερά τῆς Καταβόθρας.

\*\*\*

Καί ἡ λαϊκὴ παραδόσεις συνεχίζετα: Ὁ Πέτρος Κοσμίης δὲν ἔλπισσε. Γίνηκε βοσκὸλάκας! Καί δταν πέφτει πολλὴ βροχή, στὶς ἀγριεὲς χειμωνιάτικες νύχτες, ὁ «ἀναθεματισμένος», καθάλλα σ' ἄλογο του, βοσκᾶ κ' ἀναστενάξει στὰ σκοτεινὰ βᾶθη τοῦ βραβάνθρον, φωνάζοντας γοερά: «— Μάνα μου, μανούλα μου, βγάλε μου τὸ σάβανο!...»

Καί τὸ ἄλογο τοῦ Πέτρον, κίττωντας δυνατὰ τὰ πέταλά του στὰ λιθάκια, χλιμνιτρίζει σάν χίλια μαζὶ ἄλογα. Καί οἱ δαίμονες καί τὰ στοιχεῖα τοῦ λόγγον καί τοῦ βραβάνθρον ἐνώνουν τῆς στρίγγλικες κραιβῆς τους μὲ τοὺς θρήνους τοῦ βοσκόλακα. Καί ὅλη ἡ κοιλιά γύρω ἀνατριχιάζει!... Ο ΙΣΤΟΡΙΟΔΙΦΗΣ

σῖα εἶνε φρουρὴ ἀνάγκη, γιατί ἄλλοιῶς θὰ ἴσποθεῖ ὅτι τὸν ἔβρισσα ἐπιτήδες στὸ πρόσωπο... Ἄν δὲν τὸ ὑποθέτῃ καὶ σὰς αὐτὸ, θὰ τὸ ὑποθέσῃ ἀργότερα. Ἄν δὲν τοῦ ἐξηγήσω...»

\*\*\*

Μόλις ἔγρησε στὸ σπίτι του ὁ Τσερνιακῶφ, διηγήθηκε στὴ γυναίκα του, πὺς, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, φάνηκε ἀγνήσις. Τοῦ φάνηκε πὺς ἡ γυναίκα του δὲν ἔδινε ἀρετικὴ σημασία σὲ διὰ ἡγε σιδηρῆ. Στὴν ἀρχὴ, ἐκείνη τρώαζε λίγο, μὰ δταν ἔμαθε πὺς ὁ στρατηγῶς δὲν ἔφταν αὐτὸς προσιτάμενός τοῦ σέβηρον τῆς, ἠτάχασε. Τοῦ εἶπε ὀστάσο:

— Πήγαινε νὰ τοῦ ζητήσης συγγνώμη, γιατί ἄλλοιῶς θὰ ὑποθέσῃ πὺς δὲν ξέρεις νὰ συμπεριφερθῆς στὴν κοινωνία...

— Ἐχεις δικαίω... Τοῦ Ζήτησε βέβαια καί στὸ θέατρο συγγνώμη, ἀλλ' αὐτὸς μού φρόνηκε κατὰς παραδόξα... Δὲν μού εἶπε μιὰ λέξι πὺς ν' ἀβῆξῃ τὸν κόπο... Κ' ἔξ ἄλλου δὲν εἶχαμε καιρὸ νὰ μιλοῦμε...

Ἐταί τὴν ἄλλη μερὰ ὁ Τσερνιακῶφ, φορώντας τὴν καινούργια του στολή, ἀφοῦ προηγουμένως στολίστηκε μπρῶς στὸν καθρέφτη, διεψήθησε πρὸς τὸ σπίτι τοῦ στρατηγῶ γιὰ νὰ ἐξηγηθῆ... Μπαίνοντας στὴν αἴθουσα ἀναμονῆς, εἶδε συγκεντρωμένον ἐκεῖ ἀρκετὸν κόσμον, ὁ ὁποῖος εἶχε ἴσται γιὰ διάφορες δουλειεὲς του. Ὁ στρατηγῶς μιλοῦσε στὸν καθῆνα μὲ λίγα λόγια καί κατόπιν προχωροῦσε στὸν ἄλλο. Τέλος σταθῆκε μπρῶς στὸν Τσερνιακῶφ, τὸν ὁποῖο φάινετα δὲν θησιτάω.

— Τὶ θέλετε; τὸν ρώτησε.

— Ἄν θυμισθε, ἀπάντησε ἐκείνιος τραυλιζόντας, γχεῖ τὸ βράδυ στὸ θέατρο... φταρνίστηκε καί σὰς... ἐπιτοίλισα χωρὶς νὰ τὸ θέλω... Συγγνώμη μου...

Τὶ ἀσημαντὸ πράγμα ἤρθατε νὰ μὲ ἀτασχολήσετε!... Τὶ περίεργος ἀνθρώπος εἶστε! ἔστε ὁ στρατηγῶς προχωροῦντας πρῶς ἕνα ἄλλο ἐπισκεπτή.

Δὲν θέλει νὰ μού μιλήσῃ! σκέφτηκε ὁ Τσερνιακῶφ, χλιμνιζόντας. Ἄρα εἶνε θυμωμένος μὰς μου... Ὄχι, δὲν πρέπει νὰ εἶνε θυμωμένος... Πρέπει νὰ τοῦ ἐξηγηθῶ...

Ὅταν ὁ στρατηγῶς τελειώσε τὴν συνομιλία του καί μὲ τὸν τελευταῖον ἐπισκεπτή καί θέλησε νὰ βανερῶσῃ τὸν διαμερισμὸν του, ὁ Τσερνιακῶφ ἔβανε ἕνα βῆμα πρῶς αὐτὸν κ' ἄρχισε νὰ τραυλιζῆ:

— Ἐξοχώτατε, ἀρκατοῦντας... Συγχωρήστε με!... Δὲν τὸ ἔκανα ἐπιτήδες!... Ὄχι... Συγχωρήστε με!

Ὁ στρατηγῶς τότε κατανόησε καί τοῦ εἶπε:

— Μὰ γιὰ νὰ μὲ κοροιδίσης ἤρθες ἐδῶ!...

Καί ἔξαφανίστηκε πρῶς ἀπὸ μιὰ πόρτα, ἀφίροντας τὸν Τσερνιακῶφ ἔργον. Ὅταν συνῆλθε κατὰς, ἄρχισε νὰ λέη:

— Μὰ γιὰ ποῖα κοροιδία μιλάει; σολλογίστηκε. Δὲν ἴπαρχῃ καί μιὰ κοροιδία στὴ μέση... Ἄλλοιμονο, ὁ στρατηγῶς δὲν θέλει νὰ μὲ καταλάβῃ... Ἐταί δὲν θὰ τοῦ ἐξηγηθῶ ποτε... Ὁ διάβολος νὰ τὸν πάρῃ!... Θὰ τοῦ γράψω, μὰ δὲν θὰ ξαναῶθο πειν ἐδῶ...

Αὐτὰ σολλογίζεταν ὁ Τσερνιακῶφ, καθὼς ἔγρησε στὸ σπίτι του, μὰ δὲν ἔγραψε τὴν ἐπιστολή τὸν στρατηγῶ... Σκέττηκε, σκέττηκε χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ βρῆ τὴν ἔμπρη νὰ κίνη. Στὸ τέλος ἀποφορῶσε νὰ ξαναῶθῃ στὸ στρατηγῶ νὰ ἐξηγηθῆ διὰ ἔπισης.

— Ἦθε θέξῃ καί ἀνοησῆται τὴν ἐξοχότητά σας ἄχσιος νὰ τραυλιζῆ μολὲς βρόθῃκε πάλι μπρῶς στὸ στρατηγῶ—ὄχι γιὰ νὰ κοροιδίω, ὅπως εἰσάρεστηθῆκατε νὰ φαντασθῆτε. Ἦθεβ μὰ νὰ σὰς ἐξηγηθῶ, ἐπιτήδ, καθὼς φταρνίστηκε, σὰς ἐπιτοίλισα... Δὲν ἤρθα γιὰ νὰ κοροιδίσω... Θὰ τομῶσινα τίξτα νὰ κίνη ἕνα τίποτον πράγμα... Ἄλλοιμονο, ἂν μού ἔλειπε ὁ σεβασμὸς πρὸς τὰ ἠψηλά πρόσωπα...

— Ἐξὸ γρηγοῦρα! φωνάζε ὁ στρατηγῶς.

— Τὶ εἶπατε, κύριε; ψυφίσε ὁ Τσερνιακῶφ παγώνοντας

Ἐξὸ! ἐπανέλαβε ὁ στρατηγῶς ὑψώνοντας τὸ χεῖρ του.

Τὴν ἴδια στιγμὴ ὁ Τσερνιακῶφ ἐννοοῦσε κατὰ νὰ λουνη μέρη στὸ στήθος του. Μὴ βλέποντας, μὴ ἀκούγοντας τίποτε, ἀπιστοχόρησε πρὸς τὴν πόρτα καί σιέθηκε ὡς τὸ σπίτι του.

Ὅταν τέλος ἔβρισσε σ' αὐτὸ μηχανικά, χωρὶς νὰ βγάλλῃ τὴν καινούργια του στολή, ἐαπλώθηκε σ' ἕναν καναπέ... καί πέθανε!... Ὁ καιμῶς τοῦ ποῦ δὲν εἶχε μπορεῖσε νὰ ἐξηγηθῆ τὸν στρατηγῶ τὸν εἶχε φάει...

ΑΝΤ. ΤΣΕΧΩΦ



Ὁ Τσερνιακῶφ στολίστηκε μπρῶς στὸν καθρέφτη...

